

פרשת וישלח

עד אשר אבוא אל אדוני שעירה (לג, יד)

הגמרא מספרת סיפור, והסיפור מזכיר סיפור נוסף, ושניהם מזכירים מציאות עגומה...

הגמרא מורה לנו, שההולך בדרך ופגעו בו ליסטים הרוצים לארח לו לחברה ושואלים מה מגמת פניו, "ירחיב להם את הדרך" (כלומר, יספר שברצונו להגיע רחוק יותר, ואז יתכננו להתנפל עליו בסוף המסע, ובהגיעו למחוז חפצו יפרוש מהם בלא שיספיקו להרע לו), כדרך שעשה יעקב אבינו לעשיו הרשע, דכתיב: "עד אשר אבוא אל אדוני שעירה" וכתוב: "ויעקב נסע סוכותה", ועשיו חיכה לו בשעיר...

וסיפרה הגמרא: רב מנשה הלך בדרך לבית תורתא, ופגעה בו חבורת גנבים. שאלוהו: "להיכן אתה הולך?" הרחיב להם הדרך, ואמר: "לפומפדיתא". תכננו להתנפל עליו בסמוך לפומפדיתא. כשהגיע לבית תורתא, נפרד מהם לשלום. שאלו: "ממי למדת טכסיס זה?" אמר להם: "מרבי, רב יהודה". קראו: "הה, ממנו למדת לרמות כך...!"

מדהים! הם נטפלים לעובר אורח, לרב נכבד, כדי לעשוק ולשדוד. וכשהוא נחלץ ממימתם ומפר את עצתם נעשים הם ליפי נפש, ומוקיעים את הנהגתו... וזה מזכיר את הסיפור הנודע באותו כפרי חסר פרנסה, שאמר לאשתו: "אלך לעיר הגדולה, אולי אמצא עבודה ואחסוך מעט מעות". מצא עבודה כשוליה של אופה. מצא שם לחם לאכול ומעון מוסק וחס, למד את המקצוע וחסך סכום נאה. ככלות הזמן נפרד ממעבידו לשלום, נטל את סכום הכסף ושם פעמיו לכפרו. סכום זה יספיק לפרוע את כל החובות, ואף לפתוח מאפיה קטנה שתפרנסו בכבוד. הרהוריו נקטעו בפקודה חדה: "עצור!" מהחורשה בצד הדרך הגיח שודד ובידו רובה: "הכסף, או החיים!"

אין מתווכחים עם רובה טעון, וכל אשר לו יתן האדם בעד נפשו. רק בקשה אחת הייתה בפיו: "ראה, סכום זה חסכתי במשך שנתיים בהן לא הייתי בבית. אשתי רעבה ללחם, ואני עבדתי בפרך. אם אופיע עתה ללא הכסף, תחשוד בי שהתהוללתי בעיר הגדולה בעוד היא נמקה ברעב. קח את הכסף, אבל עשה עמדי חסד: אני אפשוט את מעילי, הנה כך, ואתלה אותו על הענף, כך... ועכשיו, תירה נא כדור במעיל, כדי שתאמין לסיפורי, ותדע שאמנם נשדדתי... הסכים השודד, וירה למעיל.

"עוד כדור", ביקש האיש. ירה השודד.

"ועכשיו תחורר את הכובע", ביקש, ותלהו על עץ. כיוון השודד, וירה. "עוד כדור", ביקש. "מצטער", ענה השודד, "התחמושת אזלה". "אם כך", צהל הנשדד, "איני פוחד ממך עוד...!" התנפל על השודד, חבט בו באגרופיו, הפילו ארצה, ונטל את צרור כספו.

בצעד קל התרחק מן המקום, ושמע את השודד קורא אחריו בחרון אין אונים: "גזלן, ליסטים! לא זו בלבד שהפלת בי את מכותיך, עוד לקחת את כספי...!"

אכן, זו דרכם של הליסטים מאז ומעולם. הנה, עשיו מכר את בכורתו בניזיד עדשים, ביזה את הבכורה ולא החשיבה. עוד לעג ליעקב, הקונה בכורה ערטילאית במחיר עדשים אדומים, טעימים ומשביעים... קרא האב לעשיו בתור הבן הבכור, וביקש להנחיל לו ברכותיו. האם יגלה עשיו שאין הברכות מגיעות לו עוד, שמכר את בכורתו? לא, ודאי שלא! אבל כשיעקב בא במקומו ונטל את הברכות המגיעות לו כדון, זועק הוא זעקה גדולה: הוי, רמאות כפולה גם את הבכורה לקח, וגם את הברכות...

פרשת וישלח

וכלפי מה הדברים אמורים? מאמינים אנו באמונה שלמה, שהברכה שורה בעסקינו בזכות אותן מצוות שהאדם אוכל פירותיהן בעולם הזה, והקרן קיימת לו לעולם הבא. ואלו הן: כיבוד אב ואם, וגמילות חסדים, והשכמת בית המדרש שחרית וערבית, ותלמוד תורה כנגד כולם. בזכותם שורה הברכה במעוננו, מלבד הזכויות הרבות והשכר בעולם הנצח. אבל כשברכה זו מגיעה בזכות אותן מצוות, ראו באיזה רוחב יד מופנית היא לצרכי מותרות. ואין העין צרה בהם, חלילה. אדרבה, מרחיבים הם דעתו של אדם! אבל כמה נוקף הלב לחתום הוראת קבע להפצת תורה, או לצרכי צדקה. וכמה דוחק הזמן לפתע כשהמדובר בהשכמת בית המדרש או בתלמוד תורה שכנגד כולם! והרי בזכותם באה הברכה...

מקור: מעיין השבוע